

медичними аспектами життя людини і суспільства, які відображено у багатьох зарубіжних дослідженнях та публікаціях. Для визначення рівня соціальної згуртованості, як і для відображення стану соціального капіталу, необхідно провести аналіз, методологічні основи якого відображені у наступному параграфі нашого наукового дослідження.

Література

1. Bekkers, R., & Veldhuizen, I. (2008). Geographical Differences in Blood Donations and Philanthropy in the Netherlands. What Role for Social Capital? *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 99(4), 483–496.
2. Toomey P, Hanlon N, Bates J, Poole G, Lovato CY. Exploring the role of social capital in supporting a regional medical education campus. *Rural and Remote Health*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rrh.org.au/articles/subviewnew.asp?ArticleID=1774>
3. Social cohesion and social capital: Possible implications for the common good. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://verbumeteclesia.org.za/index.php/ve/article/download/1331/2184>
4. Кицак Т. Г. Формування корпоративної культури в процесі розвитку соціально-трудових відносин на підприємстві / Т.Г. Кицак // Дис... канд. наук: 08.00.04. — 2009. — 192 с.
5. Кицак Т. Г. Основні напрями формування корпоративної культури на підприємстві // Формування ринкової економіки. Зб. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2007. – № 5. – С. 27–29.

УДК 005.35:331.101

Кицак Т.Г.,
доцент,
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Українська модель нової соціальної політики: стан, тренди і домінанти

Перед Україною сьогодні постає надзвичайно важливе питання — до якої соціальної моделі прямувати, як і в який спосіб регулювати тонкощі цього процесу, і як пов'язувати його зі своїм наближенням до сучасних європейських стандартів.

Нинішні кризові явища в Україні суттєво загострили проблеми та протиріччя в її соціально-економічному розвитку. Катастрофічне падіння

обсягів виробництва, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, масштабне безробіття, «параліч» платіжно-розрахункової системи і кризи банківської ліквідності, скорочення імпорту й експорту, зменшення доходів бюджету та валютних надходжень при значному нагромадженні зовнішньої та внутрішньої заборгованості, істотне зниження реальних доходів і рівня життя населення особливо гостро поставили проблему формування нової моделі соціальної держави, за якої цілі та заходи її реалізації визначалися б не сьогочасною кон'юктурою на владному олімпі чи безмежними апетитами купки багатіїв, а довгостроковою стратегічною політикою в інтересах всієї громади та кожної людини зокрема. Така модель має формуватися на адекватній їй соціальній доктрині, яка була б стабільно орієнтована на досягнення поставлених високих соціальних цілей. Саме соціальна політика, як цілеспрямована діяльність по створенню гідних умов життя і людського розвитку, в процесі розбудови соціальної держави стає основою збалансованого розвитку.

Нинішній стан економіки нашої країни переконливо свідчить, що спроби пов'язати існуючу модель економіки України лише з чистими ринковими відносинами в їх неоліберальній обгортці є теоретично нерівними і історично безперспективними. Адже лібералізм в економіці, що проповідується з кінця минулого століття як панацея від усіх негараздів, поки що залишає за собою «понівечені» надії і сподівання народів.

В аспекті оцінки сучасної ситуації вважаємо за можливе і необхідне звернути увагу на такі соціальні ризики і виклики з якими стикнулася наша країна. По-перше, існує велика загроза соціальному і культурному устрою країни, що наводить свій прояв саме: - руйнація основних соціальних, моральних і культурних цінностей нашого народу — добра, справедливості і чесності; - поширення таких негативних явищ у духовному житті країни, як озлоблення, агресивність, вульгарність, егоїзм, користь, ненаситність, брехня, лицемерство; - небачені масштаби корупції, використання національного багатства в інтересах особистого збагачення; - підрив умов збалансованого розвитку і матеріальних засад майбутніх поколінь.

У результаті значні маси населення країни виявляються відторгнутими від суспільного життя, від можливостей реалізації своїх прав. Дія означених чинників породжує у основній частини населення України розгубленість, песимізм, відчуженість і зневіру у дієздатність та ефективність соціальних інституцій. Водночас це відкрило дорогу небаченій раніше деградації духовно-моральних цінностей розвитку суспільства з одного боку, а з іншого — далеко відсунуло назад основи формування нового, справедливого світоустрою у сфері морально-світоглядних трансформацій.

Зміни, які протягом останнього десятиліття відбуваються у суспільній свідомості, катастрофічні для України і можуть привести незалежну Українську державу до національного краху й фактичної втрати своєї незалежності. Науково доведено, що крах одних держав і підняття інших у переважній більшості випадків пов'язані не зі зміною правлячих режимів, війнами й природними катастрофізмами, а зі зміною суспільних цінностей, суспільної свідомості. Починаючи з останніх років існування СРСР і донині, включаючи всі роки української незалежності, свідомість українського суспільства зазнає найрадикальніших змін в основі, яких лежать наступні чинники: - перманентний нігілізм як психологічна основа трансформації суспільної свідомості; - постійна маніпуляція людською свідомістю, що стало нормою суспільного життя; - формування цінностей суспільства споживання та суспільства «індивідів», що сповідує споживацькі настрої та мотиви поведінки.

З телеекранів влада віщує про захист демократичних свобод, права громадян, соціально орієнтовану ринкову економіку й якусь стабільність. А в дійсності країну накрила небачена раніше злочинність, корупція, наркоманія, проституція та дитячий алкоголізм. У результаті виникла убивча для духовності атмосфера і про якість творчі цінності й думати стало неможливо. Адже будь-яка суспільна, зокрема економічна і політична діяльність для високomorальних людей втратила сенс, бо вона — це творчість, а суспільних цілей і цінностей для такої творчості немає. Як сказав Фрідріх Ніцсис, немає мети, немає відповіді на запитання «Навіщо»? Процес еволюції суспільної свідомості пішов у

напрямку аксіологічної дегенерації, спрощення цінностей і духовного песимізму. По-друге, існує велика загроза втрати цінностей знань і праці у суспільстві. Інтелектуальна праця і знання поки що не стали визначальними рисами соціально-економічного розвитку нашої країни і продовжують залишатися незатребуваними із боку держави. Професіонали відсунуті на другорядні ролі у суспільстві. Учені, учителі, лікарі, інженери, агрономи і багато інших професійних груп інтелігенції не мотивовані до праці, а навпаки, поставлені у ганебливо принизливий стан низькою матеріальною, соціальною і моральною їх оцінкою. У молоді немає відповідного рівня підготовки і інтересу до діяльності у сферах науки і освіти, а також у високотехнологічних галузях економіки і соціальній сфері.

Формування нової моделі соціальної держави, за якої цілі та заходи її реалізації визначалися б не сьогочасною кон'юнктурою на владному олімпі чи безмежними апетитами купки багатіїв, а довгостроковою стратегічною політикою в інтересах всієї громади та кожної людини зокрема. Така модель має формуватися на адекватній їй соціальній доктрині, яка була б стабільно орієнтована на досягнення поставлених високих соціальних цілей. Саме соціальна політика, як цілеспрямована діяльність по створенню гідних умов життя і людського розвитку, в процесі розбудови соціальної держави стає основою збалансованого розвитку.

Нинішній стан економіки нашої країни переконливо свідчить, що спроби пов'язати існуючу модель економіки України лише з чистими ринковими відносинами в їх неоліберальній обгортці є теоретично нерівними і історично безперспективними. Адже лібералізм в економіці, що проповідується з кінця минулого століття як панацея від усіх негараздів, поки що залишає за собою «понівечені» надії і сподівання народів.

Очевидно, допоки існує ринкова економіка, яка перебуває у «вільному плаванні», до тих пір світу не минути чергових, ще руйнівніших криз, оскільки взаємозалежність країн світу у глобальній економіці неминуче ускладнює та посилює світогосподарські зв'язки. Тому подальше сповідування моделі

вільного ринку, тим більше у спотворених формі та змісту, як це має місце в Україні, з її тотальними корупцією і тіньовим бізнесом, практично позбавляють Україну шансів вийти із нинішньої кризи. Однозначно, що в цьому аспекті держава має чітко визначитись, не з тим чи іншим варіантом лібералізації згідно з умовами чергового траншу МВФ, а взяти курс на побудову нової ринкової економіки соціально-орієнтованого напрямку. Безумовно, таке завдання неможливо вирішити без належного аналізу і оцінки сучасного стану соціального розвитку та необхідністю вирішення першочергових соціальних проблем в інтересах майбутнього нашої держави.

Висновки. Усе наведене — далеко не повний перелік викликів і ризиків, притаманних сучасному розвитку України. За таких умов є всі підстави стверджувати, що, по-перше, становлення України як розвиненої Європейської соціальної держави, яка забезпечує розвиток людського потенціалу, бере на себе відповідальність за соціальну рівність, добробут громадян і соціальну злагоду в суспільстві просто неможлива. По-друге, змушені констатувати, що сучасне українське суспільство все ще залишається суспільством без усталених традицій, ідеології, з розірваним історичним і культурним зв'язком з минулим. По-третє, значною мірою втратили актуальність такі поняття, як совість, патріотизм, честь, відповідальність.

Література

1. Колот А. Теоретичні й прикладні аспекти впливу заробітної плати на мотивацію трудової діяльності / А. Колот // Україна: аспекти праці. – 2000. – № 8. – С. 76–84.

УДК 331.33

Кубіній В.В.,
канд. екон. наук, доцент,
Косовілка Т.І.,
аспірантка,
Чекан І.В.,
студентка,
Ужгородський національний університет

Стратегічний аналіз розвитку людського потенціалу регіону